

Sygnatura akt VIII C 661/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2023 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Justyna Stelmach

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2023 w Łodzi

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. S. i Z. S.

przeciwko (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

w trybie art. 15zszs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2021, poz. 2095 t.j.)

1. zasądza od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 66.457,70 zł (sześćdziesiąt sześć tysięcy czterysta pięćdziesiąt siedem złotych siedemdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:

a) 60.911,33 zł (sześćdziesiąt tysięcy dziewięćset jedenaście złotych trzydzieści trzy grosze) od dnia 14 lipca 2020 roku do dnia zapłaty;

b) 5.546,37 zł (pięć tysięcy pięćset czterdzieści sześć złotych trzydzieści siedem groszy) od dnia 29 września 2022 roku do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 7.934 zł (siedem tysięcy dziewięćset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

4. obciąża stronę pozwaną obowiązkiem zwrotu na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwoty 2.995,86 zł (dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt sześć groszy) tytułem nieuiszczonych wydatków.

Sygn. akt VIII C 661/20

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 22 czerwca 2020 roku powodowie J. S. i Z. S. wniesli o zasądzenie od (...) Banku S.A. z siedzibą w W. na ich rzecz łącznie kwoty 60.911,33 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty,

ewentualnie, w przypadku uznania, że umowa kredytu jest ważna, powodowie wniesli o:

1) zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów łącznie kwoty 38.456,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, tytułem nienależnie pobranych kwot w przypadku stwierdzenia, że w umowie kredytu znajdują się niedozwolone klauzule umowne.

Powodowie wnieśli ponadto o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej.

W uzasadnieniu pozwani wskazali, że zawarli z pozwanym Bankiem umowę kredytu za zapłatą prowizji i z rocznym oprocentowaniem określanym na dzień zawarcia umowy wraz z klauzulą zmiany oprocentowania. W umowie oznaczono kredyt jako indeksowany, jednak w rzeczywistości był to kredyt denominowany. Zgodnie z twierdzeniami zawartymi w pozwie, zawarta przez strony umowa zawierała niedozwolone klauzule umowne które spowodowały, że faktyczna wartość zobowiązania powodów pozostała nieznana w dniu zawarcia umowy. Powodowie wskazali również, że nie zostali oni poinformowani w sposób należyty o ryzyku związanym z zawarciem umowy indeksowanej do (...).

/pozew k.6-50/

W odpowiedzi na pozew, pozwany (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów zwrotu kosztów postępowania. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczeń powodów wymagalnych dawniej niż trzy lata przed skutecznym wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że sprawa dotyczy kredytu konsumpcyjnego, który nie jest kredytem hipotecznym i ponadto, który kwotę kredytu hipotecznego określa konkretnie we frankach szwajcarskich, a nie w złotych polskich. Pozew zaś opiera swoją argumentację na typowych kredytach hipotecznych. Nadto, zdaniem pozwanego zawarta między stronami jest umową kredytu złotowego indeksowanego kursem (...). Strona pozwana wskazała, że kwestionowane przez powodów postanowienia nie stanowią klauzul niedozwolonych oraz zaprzeczyła, że nie poinformowała powodów o mechanizmie indeksacji i o ryzyku kursowym oraz że w sposób arbitralny ustalała kursy walut obowiązujące w przeszłości.

/odpowieź na pozew k.129-215/

Pismem procesowym z dnia 9 czerwca 2022 r. strona pozwana podniosła zarzut zatrzymania tj.: na wypadek stwierdzenia nieważności umowy kredytu samochodowego nr (...) z dnia 22 lipca 2008 r. indeksowanego do (...) oraz zasądzenia zwrotu uiszczonych na rzecz Banku świadczeń, na podstawie art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. podniosła ewentualny zarzut zatrzymania kwoty dochodzonej przez powoda w niniejszym postępowaniu w związku z twierdzeniem o rzekomej nieważności umowy, do czasu zaoferowania przez powoda zwrotu świadczenia wzajemnego banku w podstawie kwoty 32.927,37 zł tytułem środków wypłaconych przez pozwanego powodowi na podstawie rzekomo nieważnej umowy, przy czym zaznaczono, iż podniesienie zarzutu zatrzymania nie oznacza uznania roszczeń powodów w jakimkolwiek zakresie i wysokości. W związku z podniesionym zarzutem, pozwany wniósł o umieszczenie w ewentualnym wyroku zasądzającym na rzecz powoda zapłatę, zastrzeżenia uzależniającego wykonanie tego obowiązku przez pozwanego od jednoczesnego spełnienia własnego świadczenia zwrotnego przez powoda.

/pismo procesowe k. 450-452/

W odpowiedzi na zarzut zatrzymania powodowie, wskazali iż w ich ocenie, ewentualny zarzut zatrzymania nie może być skutecznie podniesiony. Nadto zdaniem powodów zarzut ten może mieć zastosowanie jedynie przy umowach wzajemnych, a taką nie jest umowa kredytu w rozumieniu art. 487 k.c. Istota kredytu polega na tym, że kredytobiorca zwraca kredytodawcy to samo świadczenie, a nie spełnia równoważne. Nie możliwe jest więc zastosowanie przepisów art. 496 i 497 k.c. per analogiam.

/pismo przygotowawcze k. 472-473/

Pismem z dnia 9 września 2022 roku powodowie zmodyfikowali powództwo tj. rozszerzyli je w ten sposób, że wnieśli o:

I. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 66.457,70 zł (w przypadku uznania, że umowa kredytu jest nieważna) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

a) w zakresie kwoty 60.911,33 zł od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty,

b) w zakresie kwoty 5.546,37 zł od dnia doręczenia niniejszego pisma pozwanemu do dnia zapłaty;

II. ewentualnie w przypadku uznania przez Sąd, iż umowa kredytu jest ważna, zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 52.267,21 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych kwot wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

a) w zakresie kwoty 38.456,35 zł od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty,

b) w zakresie kwoty 13.810,86 zł od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego pisma do dnia zapłaty.

/pismo przygotowawcze z modyfikacją powództwa k. 490-491/

W odniesieniu do modyfikacji powództwa, pozwany podtrzymał stanowisko, wnosząc o oddalenie powództwa również w zakresie zmodyfikowanym i zasądzenie kosztów od powoda na rzecz pozwanego. Do wskazano pisma załączono decyzję Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 29 września 2022 r., zgodnie z którą wszczęto przymusową restrukturyzację wobec pozwanego, a także załączono uwierzytelnione pełnomocnictwa od Administratora.

/pismo k. 500-505v., pełnomocnictwa k. 506-507, decyzja k. 509-514/

Do dnia zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 11 lipca 2008 roku J. S. i Z. S. złożyli do (...) Bank S.A. z siedzibą w K. wniosek o udzielenie kredytu złotowego indeksowanego kursem waluty (...) na zakup pojazdu w wysokości 32.927,27 zł.

W dniu 22 lipca 2008 roku J. S. i Z. S. zawarli z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w K. umowę kredytu nr (...) złotowego indeksowanego kursem (...), stanowiącego równowartość w polskich złotych kwoty 16.964,13 CHF na okres 120 miesięcy. Wypłata kredytu następuje w złotych według kursu kupna waluty indeksacyjnej, określonej w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych”, obowiązującej w dniu sporządzenia umowy kredytowej. Kurs ten w dniu sporządzenia umowy wynosi 1,9410 zł. Kredyt był przeznaczony na sfinansowanie zakupu pojazdu marki F. (...), rok produkcji 2008 w kwocie 26.000 zł, prowizji bankowej w kwocie 1.646,37 zł, kosztu ubezpieczenia pojazdu w kwocie 1.381 zł, innych wydatków kredytobiorcy w kwocie 3.900 zł.

Zgodnie z par. 2 umowy kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która w dniu podpisania umowy wynosi 7,90 % w stosunku rocznym (ust. 1). Oprocentowanie kredytu jest sumą oprocentowania podstawowego banku dla danego rodzaju kredytów na zakup pojazdów oraz stałej w całym okresie kredytowania marży w wysokości 0,00 % (ust. 2.). Od przyznanego kredytu bank pobiera prowizję bankową w wysokości 5,00% kwoty kredytu (ust. 3.). Rzeczywista Roczna stopa oprocentowania wynosi 20,05% (ust. 4.). Całkowity koszt kredytu, obejmujący prowizję bankową oraz kwotę oprocentowania naliczonego od kredytu za cały okres kredytowania wynosi: 17.688,72 zł. Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona jest od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania (ust. 5.). Poza kosztem określonym w ust. 5 Kredytobiorca w związku z zawartą umową zobowiązany jest do poniesienia kosztu związanego z obowiązkiem: zarejestrowania pojazdu na Bank (wraz z tablicami rejestracyjnymi) – 350 zł, ubezpieczenia AC pojazdu w całym okresie kredytowania (szacunkowo): 15.000,00 zł. (ust. 6.). W przypadku terminowej spłaty kredytu łączna kwota wszystkich kosztów, do których zapłaty

w związku z zawartą umową zobowiązany jest kredytobiorca jest sumą kosztów określonych w ust. 5 oraz 6 i wynosi 33.038,72 zł. (ust.7).

Stosownie do § 4 umowy kredytobiorca zobowiązuje się dokona w okresie objętym umową spłaty rat kredytu wraz z odsetkami w miesięcznych ratach na rachunek (...) w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy. (ust. 1) Spłata wszelkich zobowiązań z tytułu niniejszej umowy dokonywana będzie w złotych. Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej, określonej w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych”, obowiązującej w (...) Banku S.A. w dniu wpływu należności do Banku. Kurs ten w dniu sporządzenia umowy wynosi 2,0920 zł. (ust. 2).

Zgodnie z § 7 ust. 1 Bank jest uprawniony do zmiany oprocentowania kredytu w przypadku zmiany, co najmniej dwóch z poniższych warunków:

- a) poziomu kosztów refinansowania Banku,
- b) poziomu stóp procentowych na rynku międzybankowym,
- c) poziomu stóp procentowych ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski,
- d) wskaźnika zmian cen towarów i usług konsumpcyjnych, ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Stosownie do § 7 ust. 2 w przypadku, gdy ze względu na zmianę wysokości stopy kredytu lombardowego NBP przez Radę Polityki Pieniężnej, wysokość oprocentowania kredytu, dotychczas obowiązującego w umowie kredytu, przekroczy wysokość oprocentowania maksymalnego, określonego w art. 259 § 2¹ k.c. od dnia wejścia w życie zmienionego oprocentowania maksymalnego Bank obniży oprocentowanie kredytu do poziomu oprocentowania maksymalnego. W razie jednak ponownego zmienionego oprocentowania maksymalnego bank obniży oprocentowania kredytu do poziomu oprocentowania maksymalnego. W razie jednak ponownego podwyższenia stopy kredytu lombardowego NBP od dnia wejścia w życie przedmiotowej zmiany Bank podwyższy oprocentowanie kredytu do wysokości wcześniejszego oprocentowania kredytu, nie wyższej jednak niż oprocentowanie maksymalne.

Zgodnie z § 7 ust. 3 w razie zmian oprocentowania kredytu dokonywanych przy spełnieniu kryteriów określonych w ust. 1:

- a) w przypadku jego zmniejszenia, dokonywana jest przez bank na pisemny wniosek kredytobiorcy Na tą okoliczność bank wysyła do kredytobiorcy pisemne potwierdzenie wraz ze zmienionym harmonogramem spłat,
- b) w przypadku jego zwiększenia, bank pisemnie powiadomi kredytobiorcę o powyższym, przesyłając zmieniony harmonogram spłat. Kredytobiorca, który nie godzi się na zwiększenie oprocentowania, ma prawo rozwiązania umowy kredytu w trybie natychmiastowym, jednakże pod warunkiem uprzedniej spłaty całości zadłużenia (kapitał powiększony o odsetki naliczone do dnia spłaty wg dotychczasowego oprocentowania oraz ew. koszty wcześniejszych upomnień).

Stosownie do § 8 ust. 2 prowizja pobierana jest w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość należności dewizowej przeliczanej wg kursu sprzedaży walut (...) Banku S.A. z dnia pobrania prowizji lub opłaty przez Bank.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu strony ustaliły przewłaszczenie pojazdu marki F. (...) nr nadwozia (...), rok produkcji 2008 (§3).

Zgodnie z par. 7 ust. 2 Ogólnych warunków umów dla konsumentów w okresie kredytowania pojazdów w (...) Banku S.A., w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty, jeżeli kredytobiorca, mimo upływu okresu wypowiedzenia

nie ureguluje należności, Bank – w dniu wskazanym w ostatecznym wezwaniu do zapłaty – przeliczy zadłużenie na złote polskie wg kursu sprzedaży określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”, obowiązującej w dniu dokonania przeliczenia. Od dnia przeliczenia niespłaconego zadłużenia naliczane będą odsetki podwyższone według oprocentowania podwyższonego, określonego dla kredytów złotych.

W dniu 13 maja 2014r. strony zawarły aneks do umowy kredytowej nr (...) z dnia 14 lipca 2008 r. w zakresie zmiany zapisu § 7 umowy. Zmiany te weszły w życie w dniu 13 maja 2014 r. Zgodnie z aneksem:

Ust. 1 Na zasadach określonych w niniejszym paragrafie oprocentowanie kredytu ulegnie zmianie w przypadku zmiany stopy procentowej rynku międzybankowego LIBOR 3M o co najmniej 1 p. p. Zmiana oprocentowania kredytu nastąpi od początku drugiego miesiąca kwartału kolejnego po kwartale, w którym nastąpiła zmiana stopy LIBOR 3M o co najmniej 1 p.p.

Ust. 2 Poziom zmiany stopy procentowej rynku międzybankowego LIBOR 3M w danym kwartale ustalany jest jako różnica:

- stawki bazowej, wyznaczonej jako średnia arytmetyczna stawek LIBOR 3M z ostatnich trzech dni roboczych kwartału poprzedzającego dany kwartał oraz

- stawki wyznaczonej jako średnia arytmetyczna stawek LIBOR 3M z ostatnich trzech dni roboczych kwartału poprzedzającego kwartał, w którym uruchomiony został kredyt lub – jeśli oprocentowanie kredytu zostało zmienione – stawki wyznaczonej jako średnia arytmetyczna stawek LIBOR 3M z ostatnich trzech dni roboczych kwartału poprzedzającego kwartał, w którym dokonano ostatniej zmiany oprocentowania.

Ust. 3 zmiana stopy procentowej kredytu nastąpi w kierunku (wzrost lub spadek) i o wartość odpowiadającą zmianie stawki LIBOR 3M.

Ust. 4. w przypadku zmiany stopy procentowej rynku międzybankowego, o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, bank dokona zmiany oprocentowania kredytu przesyłając kredytobiorcy pisemną informację.

Umowa oraz ogólne warunki umów dla konsumentów w okresie kredytowania nie zawierają definicji pojęcia „Bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

/wniosek kredytowy k. 220, umowa o kredyt 51-52v., ogólne warunki umów dla konsumentów w okresie kredytowania pojazdów w (...) Banku S.A. k. 53, aneks k. 58-59/

Procedura/instrukcja tworzenia tabeli kursowych banku w dacie zawarcia umowy jest dokumentem wewnętrznym banku. Tabela kursowa była tworzona w ten sposób, że każdego dnia roboczego pracownik Departamentu Skarbu przy pomocy dedykowanego arkusza excel podłączonego do systemu T. R. pobiera kursy z rynku między bankowego. Pobierane kursy są korygowane o procentową marżę w celu ustalenie kursów kupna i sprzedaży. Tak wyliczone kursy kupna i sprzedaży wgrywane są do systemów bankowych.

/zeznania pisemne świadka R. D. k. 259-273/

Powodowie Z. S. i J. S. chcieli zaciągnąć kredyt na kupno samochodu. W tym celu zgłosili się do banku, gdzie otrzymali informację, iż nie otrzymają oni kredytu w złotych, bowiem nie mają zdolności kredytowej. Pracownik banku powiedział im, iż mogą oni wziąć kredyt we frankach szwajcarskich, bowiem frank jest stabilny, bezpieczny. Przed zawarciem umowy kredytu powodowie ją przeczytali, jednakże nie rozumieli jej. Przy zadawaniu konkretnych pytań, pracownik odpowiadał, aby się niczego nie obawiali, bowiem frank jest stabilny. J. S. początkowo myślał, iż chodzi o frank francuski, a nie szwajcarski. Czytając umowę, powód zastanawiał się, dlaczego będzie on płacił raty w złotych, a nie we frankach. Pracownik odpowiedział na to, że raty będą płacone w złotych, ponieważ bank to przeliczy, dodał przy tym, że waluta się nie zmienia, jest jednakowy kurs.

Pracownik banku zapewniał powodów, że kurs franka jest stabilny i nie wzrośnie, oraz nie poinformował powodów o zagrożeniach związanych z kredytem frankowym. Powodowie nie mieli świadomości, że saldo zadłużenia może gwałtownie wzrosnąć. Nie przedstawiono im historycznego wykazu kursu waluty.

/zeznania: powódki Z. S. k. 516v. w zw. z k. 436-437v., powoda J. S. k. 516v w zw. z k. 437v./

Łączna wysokość rat kapitałowo – odsetkowych uiszczona bankowi od powodów wyniosła 93.957,64 zł.

Różnica między sumą rat kapitałowo-odsetkowych uiszczonych przez powodów w rzeczywistości z sumą rat kapitałowo-odsetkowych, które powodowie uiściliby, przy założeniu braku istnienia klauzuli denominacyjnej w okresie od dnia 14 lipca 2008 roku do dnia 13 stycznia 2017 roku wynosi 52.267,21 zł (różnica ta w przypadku sum rat odsetkowych wynosi 11.942 zł, zaś w przypadku sum rat kapitałowych 37.942,35 zł).

/opinia biegłego k.326-368/

Kredyt udzielony powodom został w całości spłacony.

/pismo z dnia 17 stycznia 2017 r. k. 60/

Pismami z dnia 30 maja 2022 r. pozwany wystosował do powodów Z. S. i J. S. pisma zawierające zarzut zatrzymania tj. w związku z podniesieniem w sporze sądowym z bankiem, toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi pod. sygn. VIII C 661/20 zarzutu nieważności umowy kredytu samochodowego nr (...) z 22 lipca 2008 r. indeksowanego do (...) oraz żądania zwrotu uiszczonych na rzecz Banku świadczeń, pozwany oświadczył, że na podstawie art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. składa oświadczenie o skorzystaniu przez bank z praw zatrzymania świadczenia w postaci dochodzonych przez powodów na drodze sądowej wierzytelności z tytułu rzekomej nieważności umowy, do których zwrotu bank może zostać zobowiązany w przypadku prawomocnego zakończenia sporu sądowego, o którym mowa powyżej, do czasu zaoferowania przez powodów zwrotu świadczenia wzajemnego banku w kwocie 32.927,37 zł. tytułem wypłaconego i wykorzystanego przez powodów kapitału kredytu albo zabezpieczenia roszczenia o jego zwrot. Pisma te zostały powodom doręczone w dniu 3 czerwca 2022 r.

/zarzut zatrzymania k. 453, pełnomocnictwo k. 454, zarzut zatrzymania k. 455, pełnomocnictwo k. 457, wydruk e-monitoring k. 458-459, wydruk e-monitoring k. 460-461, potwierdzenie nadania k. 462-465v./

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie całokształtu materiału dowodowego, zgromadzonego w sprawie, w szczególności w oparciu o załączone do akt dowody z dokumentów, których treść i autentyczność nie była kwestionowana przez strony oraz na podstawie opinii biegłego, zeznań świadka oraz stron postępowania. Sąd pominął dowód z zeznań świadka P. S. na podstawie art. 235² § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 242 k.p.c. jako dowód niemożliwy do przeprowadzenia. Należy wskazać, iż wezwania dla wskazanego świadka wysyłane na obaw znane adresy były zwracane jako niepodjęte w terminie. Co więcej po wpisaniu w aplikacji Mapy G. adresu Al. (...), C. w wynikach pojawiają się: (...), (...), paczkomat InPost, myjnia pojazdów i pralkomat. Stąd też Sąd na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2022 r. oznaczył termin, po którego upływie dowód z zeznań świadka P. S. zostanie przeprowadzony tylko wówczas, gdy nie spowoduje to zwłoki w postępowaniu. Mimo to, świadek nie zjawił się na rozprawie, ani nie połączył z Sądem internetowo.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości w odniesieniu do żądanej kwoty tytułem zwrotu spełnionych przez powodów na rzecz banku świadczeń związanych ze spłatą rat kredytowych, tak w części kapitałowej jak odsetkowej, jako nienależnych.

Strona powodowa dochodziła zasądzenia od pozwanego kwoty 66.457,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 60.911,33 zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty i od kwoty 5.546,37

zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma zawierającego modyfikację do dnia zapłaty. Powodowie oparli swoje roszczenie na twierdzeniu o abuzywności postanowień umowy dotyczących ustalania przez pozwanego kursów walut. Wnieśli oni o zwrot nienależnego świadczenia.

W konsekwencji rozważenia wymagały kwestie nieważności implikującej obowiązek zwrotu części świadczeń pobranych tytułem łączącej strony umowy kredytowej na podstawie przepisów związanych z bezpodstawnym wzbogaceniem i nienależnym świadczeniem (art. 410 k.c. i nast.).

W niniejszej sprawie – wbrew nazwie, a także wbrew stanowisku pozwanego – umowa łącząca strony była umową o kredyt denominowany w walucie obcej tj. kredyt, którego wartość wyrażona jest w walucie obcej, ale uruchomiony został w walucie polskiej po kursie kupna banku z daty uruchomienia kredytu (transzy), a kredytobiorca dokonuje spłaty rat kapitałowo-odsetkowych również w walucie polskiej, po przeliczeniu według kursu wymiany walut (kursu sprzedaży na dany dzień).

Pojęcie kredytu denominowanego wprowadzone zostało przez ustawodawcę dopiero na podstawie art. 1 pkt 1 lit a ustawy z 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustawy (Dz. U. 2011, Nr 165, poz. 984), w wyniku której dodano pkt 4a do art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe o treści: „w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu”. Wskazana nowelizacja ustawy Prawo bankowe weszła w życie 26 sierpnia 2011 roku, przy czym nie oznacza to, że w okresie ją poprzedzającym tzw. kredyty indeksowane i denominowane nie były przedmiotem stosunków cywilnoprawnych, a w szczególności takie ukształtowanie praw i obowiązków stron prowadziło do nieważności zawartej umowy. Nie można tracić z pola widzenia obowiązującej zasady swobody umów – art. 353¹ k.c., a także wyrażonej w art. 358¹ § 2 k.c. możliwości umownej waloryzacji świadczenia. Problematyka ta była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który podkreślił, że ułożenie stosunku prawnego w ten sposób, że strony wskazują inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania tego zobowiązania jest zgodne z zasadą swobody umów (wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10, Lex nr 1107000, wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).

Z uwagi na powyższe, w szczególności prawną dopuszczalność ukształtowania umowy kredytu jako waloryzowanego walutą obcą, Sąd nie znajduje podstaw do negowania zapisów § 1 ust. 1 spornej umowy, a związanych z ustaleniem samej waluty waloryzacji kredytu, jak też charakteru kredytu jako waloryzowanego kursem (...).

Odmienne ocenić należy natomiast kwestionowane przez powodów postanowienie par. 1 ust. 2 i 4 ust. 2 umowy oraz par. 7 ust. 2 Ogólnych warunków umów dla konsumentów w okresie kredytowania pojazdów w (...) Banku S.A., których istotą było to, że kursy „indeksacji” do waluty obcej zarówno kwoty kredytu udostępnionej kredytobiorcom w złotych, jak i dokonywanych przez nich w zlotówkach spłat, określane są przez bank jednostronnie w „Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”, przy zastosowaniu odpowiednio kursu kupna lub kursu sprzedaży zawartego w tej tabeli.

Stosownie do treści art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jak natomiast stanowi § 2 omawianego przepisu - jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Stosownie natomiast do § 3 niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Dla uznania danych postanowień za niedozwolone postanowienia umowne konieczne jest zatem kumulatywne spełnienie pięciu przesłanek:

1. postanowienie jest stosowane przez przedsiębiorcę w stosunkach z konsumentem;
2. postanowienie to nie zostało indywidualnie uzgodnione;
3. postanowienie nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron;
4. postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami;
5. postanowienie narusza w sposób rażąco interesy konsumenta.

Jak stanowi natomiast art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Odnosnie do pierwszej z wymienionych przesłanek wskazać należy, że status powodów jako konsumentów oraz strony pozwanej jako przedsiębiorcy w związku z zawarciem spornej umowy kredytu pozostawał poza przedmiotem sporu.

W odniesieniu do drugiej z przesłanek uznania postanowienia umownego za niedozwolone (brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego) również należało uznać ją za spełnioną w realiach niniejszej sprawy. Strona pozwana w żaden sposób nie wykazała, jakoby przedmiotem indywidualnych uzgodnień pozostawały również postanowienia umowne przewidujące mechanizm tejże przewalutowania (a zatem omawiane par. 1 ust. 2 i par. 4 ust. 2 umowy). Ciężar dowodu w tym zakresie niewątpliwie spoczywał na stronie pozwanej (art. 385¹ § 4 k.c.), która mu nie podołała.

W odniesieniu do przesłanki trzeciej Sąd Rejonowy w pełni podziela pogląd prawny wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 9 maja 2019 roku, I CSK 242/18, a także w wyroku Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 roku, III CSK 159/17, zgodnie z którym obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu w oznaczonych terminach spłaty stanowi główne świadczenie kredytobiorców. Powyższy wniosek nie oznacza jednak, że postanowienia wyznaczające kurs waluty, które składają się na klauzulę waloryzacyjną zawartą w umowie kredytu, nie podlegają kontroli pod kątem ich abuzywności. Postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają takiej kontroli jedynie pod warunkiem, że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Takie rozwiązanie ustawowe, wywodzące się z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE. L. z 1993 r. Nr 95, str. 29 z późn. zm., dalej jako: dyrektywa 93/13), opiera się na założeniu, zgodnie z którym postanowienia określające główne świadczenia stron zazwyczaj odzwierciedlają rzeczywistą wolę konsumenta, gdyż do ich treści strony przywiązują z reguły największą wagę. W związku z tym zasada ochrony konsumenta musi ustąpić ogólnej zasadzie autonomii woli obowiązującej w prawie cywilnym. Wyłączenie spod kontroli nie może jednak obejmować postanowień nietransparentnych, gdyż w ich przypadku konsument nie ma możliwość łatwej oceny rozmiarów swojego świadczenia i jego relacji do rozmiarów świadczenia drugiej strony. Z tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia w przypadku analizowanych klauzul waloryzacyjnych. Interpretując art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 w podobnym kontekście, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: (...)) uznał, że "wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczony konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne" (wyrok

z 30 kwietnia 2014 roku, K. i K. R. przeciwko (...), C-26/13, pkt 75, podobnie wyrok z 20 września 2017 roku, R. P. A. i in. przeciwko (...) SA, C-186/16, pkt 45).

Sporne postanowienia umowne mogą być uznane za sformułowane w sposób jednoznaczny jedynie na gruncie formalnym i gramatycznym, gdyż bezsprzecznie jasne w aspekcie czysto językowym jest umowne sformułowanie, iż kursy indeksacji do waluty obcej zarówno kwoty kredytu udostępnionego kredytobiorcom, jak i dokonywanych przez nich spłat, określane są w bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych, obowiązujących w pozwanym banku, oraz że podstawą do ustalenia kursów kupna i sprzedaży zawartych w Bankowej Tabeli Kursów Walut Dla Kredytów Dewizowych i Indeksowanych Kursem Walut Obcych, obowiązującej w (...) Banku S.A. w dniu wpływu należności do Banku (przy spłacie). Zrozumienie literalnej treści takiej klauzuli umownej nie pozwala jednak w jakikolwiek – jednoznaczny czy niejednoznaczny – sposób odczytać w chwili zawierania umowy, jaki wpływ będzie miał ten zapis umowy na przyszłą sytuację prawną kredytobiorcy (uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 25 sierpnia 2020 roku, sygn. akt III Ca 241/19). W konsekwencji, mając na względzie niejednoznaczność omawianych postanowień umownych, również trzecią z omawianych przesłanek uznać należało za spełnioną.

Odnosząc się do przesłanki czwartej i piątej wskazać należy, iż w ocenie Sądu sporne postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, jednocześnie rażąco naruszając jego interesy.

Na wstępie rozważań dotyczących tej materii należy jednak zaakcentować, iż Sąd Rejonowy w przedmiotowej sprawie podziela pogląd wyrażony w uchwale składu 7 sędziów SN z 20 czerwca 2018 roku, III CZP 29/17, zgodnie z którym oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. Nie znajdując podstaw do obszernego przytaczania poglądów prawnych, z bogatym odwołaniem również do orzecznictwa (...), przywołanych w omawianej uchwale, położyć nacisk należy jedynie na płynące z niej wnioski, zgodnie z którymi orzeczenie sądu stwierdzające abuzywność postanowienia i brak związania konsumenta może mieć - jak zgodnie się przyjmuje - charakter wyłącznie deklaratoryjny. Zastosowanie takiej sankcji zakłada, że już od chwili zawarcia umowy jest jasne, czy określone postanowienie jest dozwolone i ocena ta nie jest zmienna w czasie. Z tego względu możliwe jest uwzględnienie tylko tych czynników, które są wówczas dostępne, a więc treści umowy zawartej z wykorzystaniem tego postanowienia i treści umów powiązanych, okoliczności zaistniałych i działań podejmowanych przez strony (w tym udzielonych informacji) do chwili zawarcia umowy, stanów trwających w tej chwili, istniejącego wówczas otoczenia prawnego i gospodarczego, posiadanej przez strony i dostępnej wiedzy, prognoz co do przyszłych zdarzeń i możliwości przewidzenia związanego z nimi ryzyka. W konsekwencji ocena niedozwolonego charakteru postanowienia nie może uwzględniać okoliczności powstałych po zawarciu umowy - w tym także sposobu stosowania postanowienia umowy w praktyce.

Oceniając zatem charakter omawianych postanowień umownych (par. 1 ust. 2 i par. 4 ust. 2 umowy) oraz Ogólnych Warunków Umów (par. 7 ust. 2,) w powyższym świetle (tj. wg stanu na chwilę zawarcia umowy), stwierdzić należy, iż omawiane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, jednocześnie rażąco naruszając jego interesy. Materia ta była już wielokrotnie analizowana w licznych orzeczeniach zarówno sądów powszechnych, jak i Sądu Najwyższego, przy czym zdecydowanie dominuje pogląd, zgodnie z którym analizowane klauzule mają charakter abuzywny, czyli kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym przypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia spełnianego przez konsumenta od swobodnej decyzji przedsiębiorcy. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na (...) w chwili jego wypłaty, jak i przeliczenie odwrotne w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Takie uregulowanie umowne należy uznać za niedopuszczalne. Klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Wszak w istocie tak niejasne i niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku,

które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank. Dość wskazać, że o poziomie podlegającego wypłacie kredytu, jak również o poziomie zadłużenia ratalnego (i to już spłaconego) konsument dowiaduje się po podjęciu odpowiedniej sumy z jego rachunku, służącego obsłudze zaciągniętego kredytu hipotecznego (por. m.in. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 roku I CSK 1049/14 oraz Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 roku III CSK 159/17 i Sądu Najwyższego z 9 maja 2019 roku I CSK 242/18).

Powyżej prezentowane stanowiska Sąd Rejonowy w pełni podziela, podkreślając dodatkowo, iż w realiach niniejszej sprawy, na chwilę zawierania umowy kredytu, postanowienia umowne w żaden sposób nie precyzowały sposobu ustalania kursu walut poprzez stronę pozwaną w Bankowej Tabeli Kursów, pozostawiając w tym zakresie nieograniczoną swobodę kredytodawcy.

W konsekwencji zakwestionowane przez powodów klauzule Sąd uznał za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co skutkowało koniecznością rozważenia skutków, jakie niesie to dla zawartej przez strony umowy.

W zakresie skutków wyeliminowania ze spornej umowy niedozwolonych klauzul walutowych powstaje jednak zasadnicze pytanie o treść łączącego strony stosunku prawnego po dokonaniu takiej operacji, w szczególności zaś wskazanie, czy utrzymanie takiej umowy w mocy w ogóle jest możliwe. Należy przy tym zauważyć, że bez unormowania kursu miarodajnego dla poszczególnych przeliczeń, indeksacja kredytu do waluty (...) przewidziana w § 4 ust. 2 umowy nie może być dokonana, a postanowienia „przeliczeniowe”, przewidujące fakt indeksacji świadczeń stron do waluty obcej nie mogą wyrzucić skutku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17).

W tej kwestii, należy odwołać się do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także w pełni słusznego poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015 r., II CSK 768/14, zgodnie z którym eliminacja danej klauzuli umownej jako konsekwencja jej abuzywności nie może prowadzić do sytuacji, w której następowalaby zmiana prawnego charakteru stosunku obligacyjnego łączącego twórcę wzorca i kontrahenta.

W konsekwencji, pomimo odmiennych poglądów wyrażanych dotychczas w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w których przyjmowano, że określając skutki abuzywności postanowień kształtujących mechanizm indeksacji walutowej, nie pociąga ona za sobą nieważności całej umowy, gdyż umowa taka może istnieć również po wyeliminowaniu z niej klauzuli indeksacyjnej, jako kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli (por. wyroki SN z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, i z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18), przyjęć należy za orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, iż unieważnienie klauzul zakwestionowanych przez kredytobiorców doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również - pośrednio - do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty. Tymczasem Trybunał orzekł już, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, w związku z czym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy kredytu wydaje się w tych okolicznościach niepewna (por., wyrok (...) z 3 października 2019 r., K. D. (1), K. D. (2) przeciwko Raiffeisen Bank (...), Lex nr 2723333).

Stanowisko takie wyraził też Sąd Najwyższy w cytowanym już orzeczeniu z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, wskazując, iż nie powinno budzić wątpliwości, że o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić w sytuacji, w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji jest przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) w kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Zarazem należy uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennym istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14). Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu

tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

W realiach niniejszej sprawy brak było nadto podstaw do rozważania możliwości zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym albo przepisem mającym zastosowanie (na jaką to możliwość wskazuje (...) w wyrokach dnia 30 kwietnia 2014 roku, K. i K. R., C-26/13, EU:C:2014:282, pkt 80-84; z dnia 26 marca 2019 roku, A. B. i B., C-70/17 i C-179/17, EU:C:2019:250, pkt 64 oraz wyroku 3 października 2019 roku, C-260/18, K. D. (1) i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank (...), , LEX nr 2723333, pkt 48). Warunkiem uzupełnienia umowy przepisem dyspozytywnym, zgodnie z cytowanymi orzeczeniami, jest bowiem okoliczność w której unieważnienie umowy jako całości, narażałoby konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, tak że ten ostatni zostałby tym ukarany. W realiach niniejszej sprawy okoliczność taka nie zachodzi, o czym mowa będzie w dalszej części uzasadnienia.

Zakładając hipotetycznie, iż sporna umowa miałaby zostać uzupełniona odpowiednimi przepisami dyspozytywnymi - operacja taka, zdaniem Sądu Rejonowego, nie jest możliwa do przeprowadzenia w polskim porządku prawnym. Brak jest bowiem przepisu dyspozytywnego, który mógłby zastąpić powstałą w umowie lukę. Nie jest bowiem możliwe zastosowanie przepisu art. 358 § 1 i 2 k.c., albowiem przedmiotowa umowa kredytu została zawarta w 2006 r., podczas gdy przepis art. 358 § 1 i 2 k.c. wskazujący na możliwość stosowania kursu średniego NBP do przeliczania zobowiązań obowiązuje dopiero od dnia 24 stycznia 2009 r. i z tej przyczyny nie znajduje zastosowania do czynności prawnej pochodzącej sprzed tej daty. Brak jest także podstaw do uzupełnienia powstałej luki poprzez analogiczne zastosowanie art. 41 ustawy prawo wekslowe. Przepis ten regulujący kwestię przeliczenia zobowiązania wekslowego wyrażonego w walucie obcej w ogóle nie wskazuje według jakiego kursu waluty ma być dokonywane takie przeliczenie, w szczególności nie wskazuje na kurs średni NBP. Jedynie w ramach wykładni doktrynalnej przyjmuje się, że właściwy w tym zakresie jest średni kurs waluty ustalany przez NBP. Tymczasem analogia z ustawy polega na zastosowaniu do stanu rzeczy nieuregulowanego (luka) regulacji ustawowej dotyczącej stanu rzeczy podobnego do objętego luką. Przepis art. 41 ustawy prawo wekslowe nie zawiera normy ustawowej odnoszącej się do kursu waluty ustalanego przez NBP (por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 11 lutego 2019 r., XXV C 2866/18). Jednocześnie jak wskazano w cytowanym wyroku (...) w sprawie w sprawie C-260/18 artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. W konsekwencji brak jest przepisu dyspozytywnego pozwalającego wypełnić powstałą w umowie lukę.

Reasumując powyższe rozważania, stwierdzić należy, iż zakwestionowane przez powodów postanowienia umowne dotyczące mechanizmu indeksacji kredytu miały charakter postanowień niedozwolonych, a zasadnym, zdaniem Sądu, skutkiem takiego stwierdzenia pozostaje uznanie spornej umowy za nieważną. Nie istnieje możliwość (ani też nie ma takiej potrzeby z punktu widzenia interesów konsumentów) utrzymania w mocy umowy stron, z której ze względu na ich abuzywność wyeliminowano postanowienia określające główne świadczenia stron. W związku z powyższym umowa ta nie wiąże stron *ex tunc* (od początku), co wiąże się z koniecznością przeanalizowania wzajemnych obowiązków stron związanych z nieważnością umowy.

Wobec tego, że przepisy umowy przewidujące klauzulę przeliczeniową stanowią niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie nie wiążą stron, należy uznać, że strona pozwana korzystając z tego mechanizmu pobrała od powodów kwoty bez podstawy prawnej. W związku z tym powodowi przysługuje roszczenie o zwrot nienależnie pobranych kwot na podstawie art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 i 2 kc. Zgodnie z art. 405 kc., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Powyższy przepis stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 kc.). Z kolei świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie

został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W przedmiotowej sprawie nienależne świadczenie polega na tym, że bank pobierał od strony powodowej wyższe kwoty tytułem spłaty kredytu, niż pobierałby, gdyby nie stosował niedozwolonych klauzul waloryzacyjnych. W ocenie Sądu nie można przyjąć, że powodowi nie przysługiwało uprawnienie do domagania się zwrotu nienależnego świadczenia ponieważ wiedziała, że nie była zobowiązana do świadczenia (art. 411 kc). Należy ustalić, że powodowie spełniali świadczenie, aby uniknąć przymusu, gdyż w sytuacji braku spełniania świadczeń zgodnych z brzmieniem umowy, stronie pozwanej przysługiwałoby uprawnienie do wypowiedzenia umowy, w związku z czym cała wierzytelność z tytułu umowy kredytu stałaby się wymagalna. Poza tym trudno przyjąć, że stronie pozwanej, która poprzez zastosowanie niedozwolonych postanowień umownych, doprowadziła powodów do spełnienia świadczenia w wyższej wysokości, przysługiwało uprawnienie, w oparciu o przepis art. 411 pkt 1 kc, do odmowy zwrotu nienależnego świadczenia.

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, iż powodowie spłacili cały kredyt tj. uiszcili oni na rzecz pozwanego kwotę 93.957,64 zł. W związku z tym mają oni uprawnienie do zwrotu od strony pozwanej kwoty dochodzonej w pozwie.

Niezasadny okazał się również zarzut pozwanego dotyczący przedawnienia roszczenia, co miałyby skutkować oddaleniem powództwa. Sąd Rejonowy w pełni podziela pogląd wyrażony w Uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21, zgodnie z którą bieg terminu przedawnienia biegnie od momentu powzięcia przez konsumenta informacji o znajdujących się w jego umowie klauzulach abuzywnych oraz podjęcia przez niego świadomej decyzji co do zrzeczenia się prawa do żądania unieważnienia niedozwolonych postanowień umownych zawartych w podpisanej przez niego umowy kredytowej na drodze sądowej. Sąd podziela przy tym stanowisko pełnomocnika powodów, iż wiedzę w tym zakresie powodowie mogli uzyskać, dopiero w dniu udzielania mu pełnomocnictwa tj. w dniu 28 maja 2020 r. (k. 125).

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot, a przepis ten stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie można uznać wskazanego zarzutu za skuteczny. Umowa kredytu nie jest umową wzajemną (por. wyrok SA w Warszawie w sprawie I ACa 155/21, LEX nr 3259513), co wyłącza stosowanie prawa zatrzymania do rozliczeń w sprawie jej nieważności. Ponadto wszystkie przepisy stanowiące podstawę dla roszczeń restytucyjnych konsumenta powinny być wykładane zgodnie z dyrektywą, aby zapewnić jej skuteczność. Tymczasem zastosowanie prawa zatrzymania w sytuacji pozwu konsumenta może prowadzić do sytuacji nie tylko dla niego niekorzystnych i de facto pozbawiających go do prawa otrzymania świadczenia. Istotna jest również okoliczność, że żądana przez pozwanego wierzytelność nie jest jeszcze wymagalna: pozwany nie wezwał do ich zapłaty powodów, co więcej zarzut ten został podniesiony jako zarzut ewentualny. W konsekwencji nie było podstaw do odmowy zasądzenia roszczenia głównego niemal w całości, a także uwzględnienia zarzutu zatrzymania.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. W niniejszej sprawie strona powodowa wniosła o zasądzenie odsetek od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanego, zaś w zakresie rozszerzonym od dnia doręczenia pisma zawierającego modyfikację powództwa. Sąd uznał, iż skoro żądanie powodów było żądaniem bezterminowym, to winno ono być spełnione najpóźniej do końca dnia, w którym nastąpiło doręczenie ww. pism. Zatem odsetki należy zasądzić dopiero od dnia następnego odpowiednio po dniu doręczenia odpisu pozwu (14 lipca 2020 r.) oraz pod dniu doręczenia odpisu zawierającego modyfikację powództwa (29 września 2022 r.). W pozostałym zakresie (co do roszczenia odsetkowego) powództwo należało oddalić.

Wobec uwzględnienia powództwa obejmującego roszczenie główne, bezprzedmiotowe stało się żądanie obejmujące roszczenie ewentualne. Co do zasady o żądaniu ewentualnym można mówić wówczas, gdy obok żądania głównego wysunięto w pozwie żądanie drugie jako ewentualne, o którym sąd może orzec tylko wtedy, gdy się nie przyjmie za uzasadnione żądania pierwszego. Zgłoszenie więc żądania ewentualnego jest szczególnym wypadkiem kumulacji

roszczeń procesowych, gdyż istnieją tu dwa różne roszczenia procesowe, o których sąd nie orzeka jednocześnie, ale kolejno i to zależnie od tego jak orzeknie o roszczeniu zgłoszonym w pozwie na pierwszym miejscu.

O kosztach procesu orzeczono w pkt. 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. i wynikającej z niego zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwana przegrała niniejszą sprawę w całości (ulegający tylko co do dwóch dni roszczenia odsetkowego), wobec tego powodowi przysługiwało roszczenie o zwrot poniesionych przez nich kosztów procesu. Koszty te wyniosły kwotę 7.934 zł i obejmują:

- opłatę sądową od pozwu 1.000 zł;
- wynagrodzenie pełn. z wyboru 5.400 zł;
- opłata od pełnomocnictwa 2 x 17 zł;
- zaliczka na wynagrodzenie biegłego 1.500 zł.

W pkt. 3 wyroku Sąd orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych. W toku postępowania Skarb Państwa poniósł tymczasowo wydatki w wysokości 2.995,86 zł. w postaci wynagrodzenia biegłego. Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. powyższą kwotę nakazano pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi od pozwanego banku.